

Verrukt en beduusd

Ronald Hermsen

Verwondering, maar dan van de meewarige soort. Die overviel me onlangs. Eerst tijdens het lezen van *Benedenwereld*, Robert Macfarlane's meest recente boek. Later, toen ik met twee medevogelaars op velduilenjacht wilde gaan en zocht waar we een goede kans hadden om deze imposante vogel te zien.

Macfarlane schrijft: *"Het idee van het antropoceen [de naam voor het tijdperk dat gekenmerkt wordt door het handelen van de mens die de aarde wereldwijd vormgeeft, RH] slaat ons regelmatig met stomheid. Met zijn complexe structuur (...) stelt het antropoceen ons voor enorme uitdagingen (...). Het valt ons zwaar om over het antropoceen te praten, zelfs in het antropoceen. Het laat zich misschien het best voorstellen als een tijdperk van verlies – van soorten, gebieden en mensen – waarvoor we op zoek zijn naar een taal die ons verdriet uitdrukt of, lastiger te vinden, een taal die onze hoop verwoordt."*

"We leven", aldus Macfarlane, "in een tijdperk vol enorme, vaak angstaanjagende, wereldomspannende veranderingen, waarin de 'crisis' geen

almaar uitgestelde, toekomstige apocalyps is, maar iets wat zich voortdurend voordoet (...). De tijd is danig ontwricht en de ruimte ook." Dit weten we ook wel en een aantal van die veranderingen herkennen we in ons dagelijks leven: de heetste dit, de natste dat, code zus, code zo. Vanuit menselijk perspectief komen er inderdaad allerlei 'angstaanjagende' veranderingen op ons af, die wij voor een groot deel – en in een zeer korte periode – zelf hebben veroorzaakt. Mogelijk is er vanuit metaperspectief sprake van een naar evenwicht zoekend ecosysteem, maar ik ben geen bioloog of ecooloog. Daarom hou ik hier op. Speculaties zijn voer voor sceptici en cynici.

Om het concreter te maken. Ook vogelaars worden met de neus op de feiten gedrukt. Dat besepte ik dus weer – mijn tweede moment van meewarige verwondering – toen ik met mijn medevogelaars de velduil wilde zien. Dat kan wel, maar het valt niet mee, terwijl de velduil tijdens de eerste helft van de twintigste eeuw nog een algemene broedvogel was. Recenter was 2014 een goed jaar in de Eempolder, toen hier na bijna 40 jaar(!) weer door de uil werd

*Velduil in de Eempolder (2017)
Hugo Weenen*

gebreed en ook in 2017 werden er meerdere vogels waargenomen en waren er broedgevallen (De Korhaan, nov. 2017). Sindsdien worden ze hier alleen nog waargenomen. Het aantal broedparen in Nederland schommelt meestal tussen de tien en dertig. Hij komt met name voor op de Waddeneilanden. Dus zeer geringe aantallen. De velduil als één van de kanaries in de kolenmijn.

Zelf had ik de velduil vorig jaar lang en prachtig in beeld in Yorkshire, Engeland. Dat was op Spurn Point, een landkomma ingesloten tussen de Noordzee en de rivier de Humber. Boven de Kilnsea Wetlands jaagden er twee. Op een gegeven moment vloog een van hen recht over me heen, amper twee meter boven mijn hoofd. Ik was verrukt en beduusd van die ongelooflijk gracieuze vlucht op lange vleugels en dat enorme, ronde hoofd, waaromheen een dichtgesnoerde capuchon leek te zitten, met daarin twee superalerte, vijfvergrote ogen met gele irissen, die steeds dichterbij kwamen. Alsof ik loensend een tunnel in keek. Ik ben even gaan zitten.